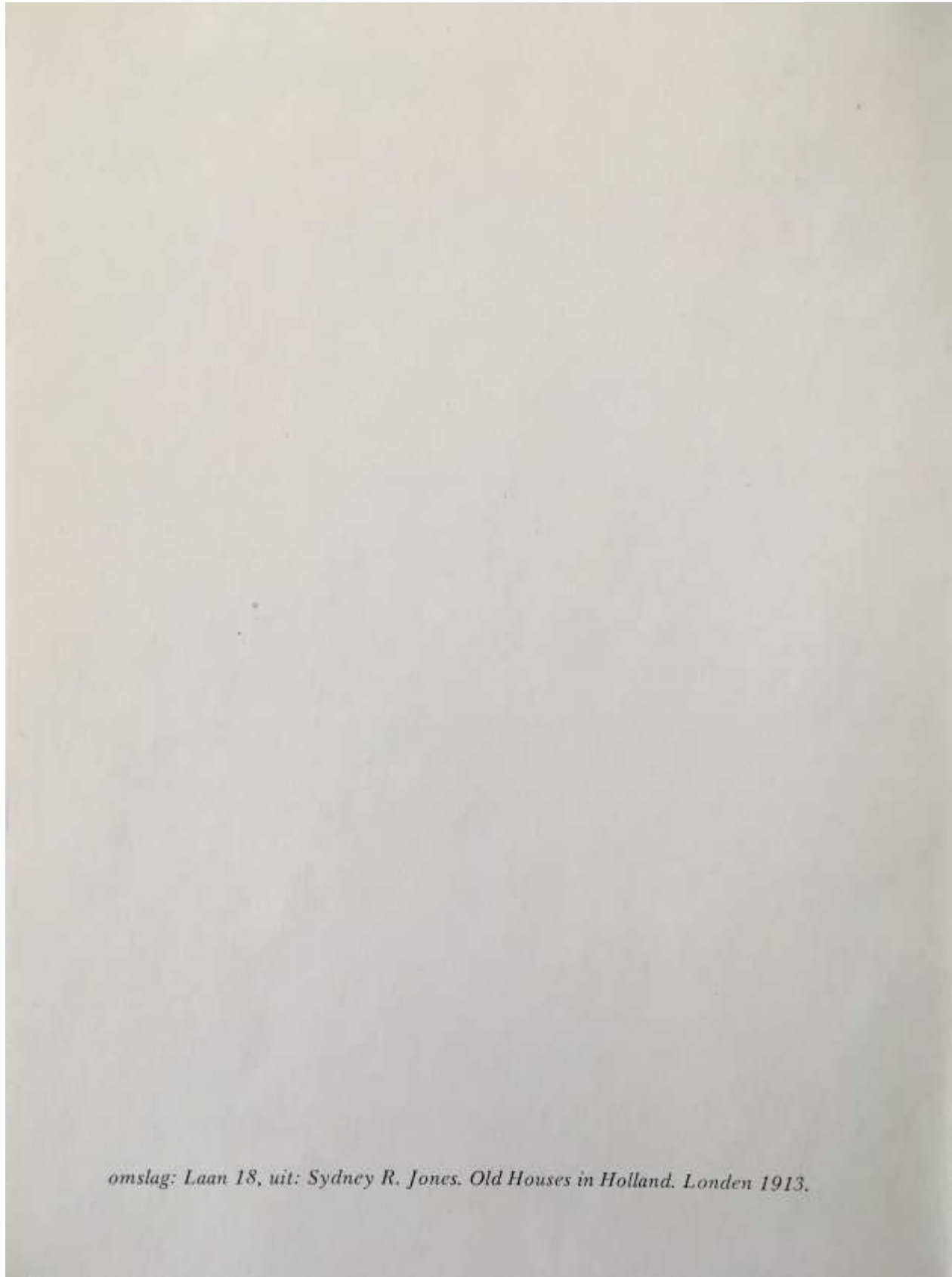

Verslag over het jaar 1977

Vereniging Oud Broek in Waterland / Jaarverslag 1977

omslag: Laan 18, uit: Sydney R. Jones. Old Houses in Holland. Londen 1913.

INLEIDING

In ons jaarverslag over 1975 wezen wij op de structurele verschuivingen in de bevolkingsopbouw, die Broek de laatste jaren te zien hebben gegeven. Als gevolg van nieuwbouw, de hoge aankooprijzen en restauratiekosten der oude huizen in de dorpskern, die deze veelal onbereikbaar maakten voor de dorpelingen, en niet het minst door de grote aantrekkingskracht van ons unieke dorp, vestigden zich hier velen van buiten het dorp, door de hier geboren 'echte' Broekers aangeduid met 'de import'.

Dit verschijnsel, dat overigens ook elders waarneembaar is, heeft ook op onze vereniging invloed gehad. Enkele jaren na de oprichting, aan het eind van 1967, toen 'Oud-Broek' met ongeveer 100 leden zijn plaats in het verenigingsleven had ingenomen, bestond iets meer dan de helft, om precies te zijn 53%, uit leden die in Broek geboren en getogen waren.

Inmiddels blijkt deze verhouding echter danig gewijzigd te zijn: aan het einde van 1977 bestond 66% van de 263 leden uit 'import'; d.w.z. twee maal zoveel als in Broek geboren.

Wij menen dat het goed is om ons deze verandering in ons ledenbestand te realiseren, en ons af te vragen of een aantal van onze activiteiten niet meer dan voorheen, op deze situatie dient te worden afgestemd, uiteraard zonder daar bij onze doelstellingen te wijzigen.

In de voorgaande jaren hebben wij steeds een belangrijk deel van ons budget besteed aan, wat wij noemen, kleine restauraties. Onze geldelijke bijdrage in 1976 in de kosten van het nieuwe pastoriehek was een eerste symptoom van bundeling van onze mogelijkheden.

Dit jaar werd een groot deel van onze gelden gereserveerd voor de start van één groot project, dat ons allen aangaat: het op gang brengen van de realisering van een goede straatverlichting in de dorpskom, die historisch verantwoord is en in het dorpsbeeld zal passen, in plaats van - zoals thans - moeilijk te accepteren is.

Wij mogen vertrouwen, dat de inmiddels begonnen samenwerking met de gemeente in dezen spoedig zal leiden tot door allen gewaardeerde resultaten.

RESTAURATIES EN VERANDERINGEN IN DE DORPSKERN

Na uitvoerig overleg in het bestuur van de Stichting Vrienden van de Broeker Kerk met het Architectenbureau Rappange B.V. te Amsterdam werd begin 1977 door de Kerkvoogdij een plan voor de kerkrestauratie ingediend bij rijk, provincie en gemeente. De restauratie zal omvatten: het herstellen der fundering van de westgevel, het geheel vernieuwen van het binnenpleisterwerk, en herstel van daken en goten. Het geheel werd begroot op een bedrag van f 473.100,—. Tevens werd een plan ingediend voor renovatie van de kosterij, met een begroting van f 181.248,—. Op het tijdstip dat dit verslag verschijnt is helaas nog geen subsidie toegezegd door de Dienst Monumentenzorg. Sombere berichten in de pers over de minieme financiële mogelijkheden van deze dienst verklaren het uitblijven van een positieve reactie.

Het bestuur van genoemde stichting overlegde met het College van Burgemeester en Wethouders over coördinatie van de restauratie van kerk en toren, en stelde

Vereniging Oud Broek in Waterland / Jaarverslag 1977

voor een beleidsfiguur van de gemeente op te nemen in het bestuur van de stichting.

In verband met deze restauratie, die veel opslag van materiaal zal meebrengen, mag helaas niet op een spoedig herstel van het Kerkplein worden gerekend. Wel werd door de gemeente de afvoer van het hemelwater in orde gebracht, zodat de wateroverlast ter plaatse gelukkig tot het verleden behoort.

De ingrijpende restauratie van De Erven 5, begonnen in 1976, kwam dit jaar op enkele details na gereed. Ook de schuur aan het water, waarvoor in december het fundament werd gelegd, kwam inmiddels gereed. Dit interessante huis werd in de jaren 1787/88 nieuw opgebouwd, nadat het erf gedurende 15 jaren alleen als tuin gebruikt werd. Aangezien van oorspronkelijke huizen uit die tijd in Broek weinig andere voorbeelden te vinden zijn, dient deze belangrijke restauratie extra te worden gewaardeerd.

In het verslag over 1975 werd al vermeld dat het gebouw van de voormalige O.L. School zijn oorspronkelijke functie verloren had. Door verwaarlozing treedt ter plaatse een zekere verarming op en het zou te wensen zijn dat de situatie daar door een goed, van visie getuigend plan, verbeterd wordt.

Op het erf van Roomeinde 27 werd een nieuwe houtloods gebouwd, die goed aansluit bij de destijds zo gelukkig uitgevallen timmermanswerkplaats. Alleen is het jammer dat voor de brede toegangsstraat gewassen grindtegels werden gekozen.

Aan de overzijde was de eigenaar van nummer 22-24 met veel doorzettingsvermogen het gehele jaar zelf doende de voetingen en zijwegen aan noord- en zuidzijde te restaureren.

De ingrijpende restauratie van Roomeinde 29-35 nadert zijn voltooiing. Hierdoor is opnieuw een belangrijk historisch monument van de ondergang gered. De exacte tekening, die de toenmalige eigenaar, Cornelis Schoon, in 1755 maakte, geeft aan dat de gevel zo goed als zeker een klokgevel is geweest. Hoewel ook de Begeleidingscommissie Beschermd Dorpsgezicht adviseerde weer een dergelijke gevel aan te brengen, werd helaas gekozen voor herstel van het restant van de gevel, met als resultaat een gedrukte topgevel, die niet past bij het fraaie raam met omlijsting. Ook wat nog over was van het oorspronkelijke 18e eeuwse interieur werd opgeofferd aan de moderne leefbaarheid. Een gemiste kans, zeker niet in de laatste plaats veroorzaakt door de soms moeilijk te begrijpen standpunten van Monumentenzorg.

Vereniging Oud Broek in Waterland / Jaarverslag 1977

Aan de overzijde, aan het Dee, werd de laatste hand gelegd aan het pand nummer 28a, zijnde een (vrijstaande) reconstructie van het afgebroken achterhuis van Roomeinde 37-39.

Het pastoriehek werd, na getroffen te zijn door een vallende boom, en na lang uitstel inmiddels afgebouwd; alleen de paalbekroningen ontbreken nog. Hopelijk is bij het uitkomen van dit verslag ook de stenen voeting gevoegd en heeft het geheel nog eens een verfje gekregen; dit stukje van het Kerkplein is dan tenminste weer toonbaar.

Van het huis Havenrak 25-29 werd de ingang verplaatst naar de zijweeg; de deur in de voorgevel bleef echter gehandhaafd.

De eigenaar van Laan 22-28 koestert plannen het zo rijk gedecoreerde huis, waarvan in het jaarverslag over 1976 een afbeelding was opgenomen, volledig te restaureren. Wij zien met spanning er naar uit dat dit een aanvang neemt. Het huis is een zorgvuldige restauratie meer dan waard.

Goede vooruitzichten zijn te melden voor Laan 38-40, dit jaar aangekocht door dezelfde architect die eigenaar is van Laan 22-28.

Het niet zo spectaculaire, maar om zijn constructie hoogst belangrijke huis Laan 18 (zie omslag), werd door de gemeente overgedragen aan de heer H. Witte, die hier voor een restauratieplan in voorbereiding heeft. Wij hopen dat in 1978 met het herstel zal worden begonnen ter voorkoming van verdere verkrotting.

Na jarenlang wachten kwam tenslotte een einde aan een van de meest lamentabele situaties in ons dorp. Door dat de boerderij aan de Broekermeedijk 15 als het ware uit zijn as herrees, werd het silhouet van de zuidelijke begrenzing van het Havenrak weer als vanouds.

EIGEN RESTAURATIES

Zoals reeds in de inleiding is vermeld, werd in het verslagjaar een aanvang gemaakt met de voorbereidingen van ons grote project 'straatverlichting'. In het verslag over 1976 werd al opgemerkt dat aan B & W was voorgesteld om in de oude dorpskern de huidige straatverlichting, die erg uit de toon valt, te vervangen door copieën van de 18e eeuwse hardstenen palen met koperen lantaarns. Teneinde een inzicht te krijgen in de mogelijkheden van dit plan (zowel technisch als financieel) werd met de gemeente afgesproken, dat Oud-Broek voor haar rekening een volledig proefexemplaar zou laten vervaardigen en plaatsen. Hiertoe werd eerst een tekening vervaardigd voor een houten mal, t.b.v. het gieten van de kunststenen paal. Met behulp van een nog in Broek aanwezig exemplaar werd ook een werktekening gemaakt van het armatuur. Inmiddels is aan de heer R. Lof te Monnickendam opdracht gegeven een ijzeren gietmal te vervaardigen, alsmede het eerste koperen armatuur. Ook werd contact opgenomen met de Technische Dienst te Monnickendam, de P.E.N. te Wormerveer en de gemeente Broek in Waterland, inzake plaatsing van de eerste paal. Wij hopen dat het succes van dit proefexemplaar ten gevolge zal hebben dat de gemeente besluit ons plan uit te voeren.

Vereniging Oud Broek in Waterland / Jaarverslag 1977

Geïnspireerd door een tekening van Cornelis Schoon werd de daar op waarneembare zitbank naast het zuider kerkportaal gereconstrueerd, waarvoor wij de hand konden leggen op een eikenhouten plaat van 8 cm dikte. Vroeger werd deze plaats de Beurs genoemd, waar de Broeker kooplieden elkaar ontmoetten. Thans biedt de bank gelegenheid aan bezoekers om op deze fraaie plek even uit te rusten. Ter gelegenheid van de in gebruikname van het pand Roomeinde 28a werd door onze vereniging een makelaarsbekroning aangeboden.

BIJEENKOMSTEN

De gebruikelijke jaarlijkse ledenvergadering vond plaats op 17 mei in de Leerkamer. Na het huishoudelijke gedeelte, waarin het jaarverslag van de secretaris werd goedgekeurd en de penningmeester werd gedechargeerd, vertoonde de heer G.J. Mulder een groot aantal dia's van het oude Broek, die hij van een uitgebreid commentaar voorzag.

De door een herziening der statuten noodzakelijke extra ledenvergadering werd op 15 november gehouden. Na afloop van het bestuurlijke gedeelte werd een bezoek gebracht aan het huis van de familie Dekker aan het Havenrak 13, waarbij grote belangstelling werd getoond voor de uitgebreide collectie archeologische vondsten, welke de familie Dekker in gezamenlijke inspanning heeft opgegraven in hun tuin. De zorgvuldig gerepareerde en gereconstrueerde potten, kannetjes, vuurklokken enz. wekten ieders bewondering. Aan het einde van het bezoek werd aan een ieder een stencil uitgereikt, waarin de heer en mevrouw Dekker bijzonderheden vertellen over hun huis en de opgravingen.

Aangezien in de vergadering van 15 november niet het vereiste quorum aanwezig was, moest een tweede extra vergadering worden uitgeschreven, die plaats vond op 8 december. In deze bijeenkomst werden de nieuwe statuten goedgekeurd.

CONTACTEN MET ANDERE ORGANISATIES

Het bestuur van de Stichting Vrienden van de Broeker Kerk, waarin twee van onze bestuursleden zitting hebben, vergaderde twee maal. Beide vergaderingen waren gewijd aan de kerkrestauratie, de financiering daar van, en de coördinatie met de gemeente inzake de torenrestauratie.

De Begeleidingscommissie Beschermd Dorpsgezicht, waar een bestuurslid à titre personnel deel van uitmaakt, vergaderde 10 maal. Vele daar besproken onderwerpen zijn reeds in dit verslag ter sprake geweest. Daarnaast werd aandacht besteed aan: restauratieplannen voor de Raadhuisbrug en voor de huizen De Erven 16, Zuideinde 4 en 8, de nieuwbouw aan de Keerngouw, een garage bij Noordmeeweg 16, het jeugdhuis aan de Wagenweg en een tribune op het sportterrein, alsmede aan de reeds lang gewenste dichte beplanting tussen de school en het Havenrak. Het is de bedoeling dat de commissie haar werkterrein uitbreidt met zone A van het Bestemmingsplan Dorp, t.w. Zuideinde, Molengouw, Wagengouw (ged.) en Eilandweg (ged.).

Met enkele zusterorganisaties, zoals de verenigingen Oud-Edam en Oud-Monnickendam werd uitwisseling van publicaties overeengekomen. Ook met de Vereniging Hendrick de Keyser hebben wij een dergelijke afspraak.

In samenwerking met de Broeker Gemeenschap werd tijdens de feestweek een succesvolle venstertocht georganiseerd. Aan de deelnemers werd een exemplaar uitgereikt van het cahier 'Venstertocht door Broek in Waterland'. Ook alle leden kregen een exemplaar toegezonden.

COLLECTIE EN PUBLICATIES

Lang voor haar overlijden (op 25 oktober 1976) had mevrouw N.C. Rümke-Bakker de vereniging het boek toegezegd dat als het 'magnum opus' van haar vader, de Broeker arts Cornelis Bakker, mag gelden: 'Volksgeneeskunde in Waterland' (Amsterdam 1928), en in de nazomer van 1977 kwam haar zoon prof. dr. Chr. L. Rümke dit werk hier overhandigen. Het is het exemplaar dat voorin in het handschrift van de schrijver de opdracht draagt aan zijn dochter en schoonzoon. Bovendien schonk de heer Rümke ons uit de nalatenschap van zijn moeder nog tal van foto's, portretten en ansichtkaarten betreffende Broek in Waterland, en nog een schrift met aantekeningen en mémoires, zoals 'Oud Broek' er in de afgelopen jaren al meer had gekregen, ditmaal gevuld met jeugdherinneringen. Het is de schrijfster niet meer gegeven geweest dit laatste geschrift nog te voltooien.

Van de 'Broeker Bijdragen' verschenen twee afleveringen. In nr. 13, dat in maart uitkwam, vertelde Dr. J.W. Niemeijer onder de titel 'De koepel of kiosk te Broek en haar tweelingzuster' iets over het exotisme als mode waaruit deze en andere gebouwtjes in deze trant zijn voortgekomen en publiceerde hij het vermoedelijke voorbeeld voor de koepel aan de Erven. Nr. 14, verschenen in september, was omvangrijker dan gebruikelijk en werd door de heer A.P. Bruigom gevuld met veel nieuwe gegevens - waaronder de enig bekende afbeelding! - betreffende 'Het schoonste gebouw benoorden het Y' (zoals het verdwenen landhuis op de plaats van het huidige kerkhof aan het Roomeinde werd genoemd) en over de bouwer daarvan: Dirk Wijnandsz Ditmarsch.

De 'Nieuwsbrief' verscheen eenmaal.

Ten behoeve van de venstertocht werd door de heer H.M. van Montfrans een rijk geïllustreerd cahier samengesteld.

STATUTEN, BESTUUR EN LEDENBESTAND

In verband met de bepalingen in het nieuwe burgerlijk wetboek werden nieuwe statuten ontworpen, die in de ledenvergadering van 8 december werden goedgekeurd. In het bestuur vonden twee mutaties plaats. Tot onze spijt legde de heer H.M. van Montfrans zijn functie als secretaris neer. In de korte tijd dat hij deze taak heeft waargenomen heeft hij zich zeer actief voor de vereniging ingezet. Door de secretaris-vacature zag het bestuur zich voor problemen gesteld. Gelukkig vond het bestuur de heer M.H. Hoek bereid aan het einde van het jaar het secretariaat op zich te nemen. In de ledenvergadering van 15 november werd hij benoemd als bestuurslid.

In de vacature welke ontstond door het vertrek uit de gemeente van mevrouw N. Carlier-Van Beuzekom, werd mr W.D.T.D. Wiarda benoemd. Zr J. Crouse nam de ledenadministratie op zich.

Het bestuur vergaderde 5 maal, waarbij de statutenwijziging en de secretaris-vacature uiteraard veel aandacht vroegen.

Per 31 december bedroeg het aantal leden 263.

Het bestuur was aan het einde van 1977 als volgt samengesteld:

J.P. Mars, voorzitter

M.H. Hoek, secretaris, Roomeinde 13, tel. 1751.

A.P. Bruigom, penningmeester

Zr J. Crouse, ledenadministratie

Mr K. Michielsen

R. Plas

J.J. van der Sluys

J. van der Snoek

Mr W.D.T.D. Wiarda

Bankrelatie: Rabobank Broek in Waterland, rek. nr. 31.07.02.194 (postgiro v/d bank 20 31 06).